

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2010. gada 28. oktobrī*

Lieta C-367/09

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Hof van beroep te Antwerpen* (Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 8. septembrī un kas Tiesā registrēts 2009. gada 14. septembrī, tiesvedībā

Belgisch Interventie- en Restitutiebureau

pret

SGS Belgium NV,

Firme Derwa NV,

Centraal Beheer Achmea NV.

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši K. Šimans [*K. Schiemann*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], K. Toadere [*C. Toader*] (referente) un A. Prehala [*A. Prechal*],

ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],
sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 17. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *SGS Belgium NV* vārdā — M. Storme [*M. Storme*], advokāts,

— *Firme Derwa NV* vārdā — L. Vizens [*L. Wysen*] un J. Heverss [*J. Gevers*], advokāti,

— Beļģijas valdības vārdā — Ž. K. Allo [*J. C. Halleux*], pārstāvis, kam palīdz P. Bernerts [*P. Bernaerts*] un E. Ferveke [*E. Vervaeke*], *advocaten*,

— Austrijas valdības vārdā — E. Rīdls [*E. Riedl*], pārstāvis,

— Eiropas Komisijas vārdā — A. Bukē [*A. Bouquet*] un F. Vilmans [*F. Wilman*],
pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2010. gada 15. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- ¹ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes 1995. gada 18. decembra Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību (OV L 312, 1. lpp.) 3. panta 1. punkta 3. daļas un 5. un 7. panta interpretāciju.
- ² Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Belgisch Interventie- en Restitutiebureau* (Beļģijas intervences un kompensāciju birojs, turpmāk tekstā — “*BIRB*”) un *SGS Belgium NV* (turpmāk tekstā — “*SGS Belgium*”), sabiedrību, kas ir specializējusies kontrolē un uzraudzībā, *Firme Derwa NV* (turpmāk tekstā — “*Firme Derwa*”), eksporta sabiedrību,

kā arī *Centraal Beheer Achmea NV*, apdrošināšanas sabiedrību, par sodu *SGS Belgium*, jo tā ļāvusi *Firme Derwa* nepamatoti iegūt eksporta kompensāciju.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Regula Nr. 2988/95

- 3 Regulas Nr. 2988/95 otrais līdz piektais, kā arī septītais, astotais, desmitais un trīspadsmitais apsvērums ir šādi:

“tā kā lielākā daļa Kopienas izdevumu saņēmēju rokās nonāk ar dalībvalstu starpniecību;

tā kā sīki izstrādātie noteikumi par šo decentralizēto vadību un līdzekļu izmantošanas uzraudzību izklāstīti atšķirīgos katrai attiecīgai Kopienas politikai izstrādātos noteikumos; tā kā tomēr visās jomās jāapkaro darbības, kas kaitē Kopienas finansiālajām interesēm;

tā kā, lai efektīvi apkarotu krāpšanu, kas kaitē Kopienu finansiālajām interesēm, visās Kopienas politikas jomās jāievieš vienots tiesību normu kopums;

tā kā šai regulai atbilstošajos nozaru noteikumos paredzēta nelikumīga rīcība un ar to saistītie administratīvie pasākumi un sodi;

[..]

tā kā Kopienas administratīvajiem sodiem pietiekami jāaizsargā minētās intereses; tā kā jāparedz vispārēji noteikumi par šiem sodiem;

tā kā Kopienas tiesību aktos par kopējo lauksaimniecības politiku ir paredzēti Kopienas administratīvie sodi; tā kā šādi sodi jāievieš arī citās jomās;

[..]

tā kā ne tikai saskaņā ar vispārējo taisnīguma principu un proporcionālītātes principu, bet arī pēc principa *ne bis in idem*, ievērojot *acquis communautaire* un šīs regulas spēkā stāšanās brīdī pastāvošos īpašos Kopienas noteikumus, jāpieņem attiecīgi

noteikumi, lai novērstu to, ka sakrīt vienām un tām pašām personām par vieniem un tiem pašiem pārkāpumiem uzliktie Kopienas finansiālie sodi un dalībvalsts kriminālsodi;

[..]

tā kā Kopienas tiesību akti Komisijai un dalībvalstīm uzliek pienākumu pārbaudīt, vai Kopienas budžeta līdzekļi tiek izmantoti paredzētajiem nolūkiem; tā kā pastāvošos noteikumus vajag papildināt ar kopīgiem noteikumiem.”

4 Šīs regulas 1. pantā ir paredzēts:

“1. Eiropas Kopienų finansiālo interešu aizsardzībai ar šo tiek pieņemti vispārīgi noteikumi par vienveida pārbaudēm un administratīviem pasākumiem un sodiem, kas saistīti ar Kopienas tiesību pārkāpumiem.

2. Pārkāpums nozīmē Kopienas tiesību normas pārkāpumu, ko rada kāda saimnieciskās darbības subjekta rīcība vai nolaidība, kas kaitē vai varētu kaitēt Kopienų

budžetam vai to pārvaldītiem budžetiem: mazinot vai zaudējot ienākumus no Kopienas vārdā tieši izveidotajiem pašu resursiem vai veicot nepamatotus izdevumus.”

5 Minētās regulas 2. pantā ir noteikts:

“1. Administratīvās pārbaudes, pasākumus un sodus piemēro tiktāl, ciktāl tie vajadzīgi, lai nodrošinātu Kopienas tiesību aktu pareizu piemērošanu. Tiem jābūt iedarbīgiem, samēriīgiem ar nodarījumu un jāattur no pārkāpumiem, tādējādi pietiekami jāaizsargā Kopienas finansiālās intereses.

2. Nav piemērojami administratīvi sodi, kas Kopienas tiesību aktos nav bijuši paredzēti pirms notikušā pārkāpuma. Ja Kopienas noteikumi, kas paredz administratīvus sodus, vēlāk ir grozīti, ar atpakaļejošu spēku piemēro saudzīgākos noteikumus.

3. Kopienas tiesību aktos nosaka, kādiem un ar kādu darbības jomu jābūt administratīvajiem pasākumiem un sodiem, kas vajadzīgi konkrēto noteikumu pareizai piemērošanai, ņemot vērā pārkāpuma veidu un smagumu, piešķirto vai saņemto labumu un atbildības pakāpi.

4. Kopienas pārbaudžu, pasākumu un sodu piemērošanas kārtību regulē dalībvalstu tiesību akti, ievērojot attiecīgos Kopienas tiesību aktus.”

- 6 Šīs regulas 3. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Lietas noilguma termiņš ir četri gadi no 1. panta 1. punktā minētā pārkāpuma izdarīšanas brīža. Nozaru noteikumos tomēr var paredzēt īsāku laiku, kas nevar būt mazāks par trim gadiem.

[..]

Noilguma termiņu pārtrauc kompetento iestāžu lēmumi, kas attiecas uz pārkāpumu izmeklēšanu vai iztiesāšanu un kuri konkrētajām personām darīti zināmi. Noilguma termiņš pēc katra pārtraukuma atsākas.

[..]”

- 7 Regulas Nr. 2988/95 II sadaļas “Administratīvie pasākumi un sodi” 4. pantā ir noteikts:

“1. Pārkāpuma gadījumā nelikumīgi iegūtais labums atgūstams:

— uzliekot pienākumu samaksāt vai atmaksāt summas, kas nav samaksātas vai ir nelikumīgi saņemtas,

— pilnīgi vai daļēji liedzt garantijas, kas dotas, atbalstot lūgumu piešķirt labumu, vai avansa saņemšanas brīdī.

2. Piemērojot 1. punktā minētos pasākumus, atgūst tikai iegūtos labumus, un, ja tā paredzēts, procentus, ko var noteikt pēc vienotas likmes.

3. Ja konstatēts, ka darbības nolūks ir iegūt labumu pretēji attiecīgajā gadījumā piemērojamo Kopienas tiesību aktu mērķiem, labuma saņemšanai vajadzīgos apstākļus radot mākslīgi, šo labumu atbilstoši gadījumam nepiešķir vai atsauc.

4. Šajā pantā paredzētie pasākumi nav uzskatāmi par sodiem.”

8 Minētās regulas 5. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Par tišu pārkāpumu vai pārkāpumu nolaidības dēļ var uzlikt šādus administratīvus sodus:

a) administratīvu naudassodu;

b) maksājumu, kas ir lielāks par nelikumīgi iegūtajām vai ieturētajām summām, vajadzības gadījumā pierēķinot procentus; papildu summu aprēķina pēc procentu likmes, kas nosakāma īpašos noteikumos, un tā nedrīkst pārsniegt summu, kas nepieciešama kā soda līdzeklis;

- c) Kopienas noteikumos piešķirta labuma pilnīgu vai daļēju atcelšanu, pat ja saimnieciskās darbības subjekts nelikumīgi iedzīvojies tikai no kādas labuma daļas;

[..]

- g) citus ekonomiskus līdzīga veida un apmēra sodus, kas paredzēti Padomes pieņemtajos nozaru noteikumos, ievērojot attiecīgo nozaru konkrētās prasības un saskaņā ar izpildpilnvarām, ko Padome piešķirusi Komisijai.

2. Neskarot noteikumus, kas izklāstīti šīs regulas spēkā stāšanās brīdī pastāvošajos nozaru noteikumos, par citiem pārkāpumiem var uzlikt tikai 1. punktā paredzētos sodus, kuri nav līdzvērtīgi kriminālsodiem, ja šiem sodiem ir būtiska nozīme likumības nodrošināšanā.”

- 9 Šīs regulas 7. pantā ir noteikts:

“Kopienas administratīvos pasākumus un sodus var piemērot 1. pantā minētajiem saimnieciskās darbības subjektiem, proti, fiziskajām un juridiskajām personām, un pārējām saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem tiesībspējīgām personām, kas izdarījušas pārkāpumu. Tos var piemērot arī personām, kuras piedalījušās pārkāpuma izdarīšanā, un personām, kuru pienākums ir uzņemties atbildību par pārkāpumu vai to nepieļaut.”

Regula (EEK) Nr. 3665/87

- ¹⁰ Komisijas 1987. gada 27. novembra Regulas (EEK) Nr. 3665/87, ar kuru nosaka kopējus sīki izstrādātus noteikumus eksporta kompensāciju sistēmas piemērošanai lauksaimniecības produktiem (OV L 351, 1. lpp.), kas grozīta ar Komisijas 1997. gada 18. marta Regulu (EK) Nr. 495/97 (OV L 77, 12. lpp.; turpmāk tekstā — “Regula Nr. 3665/87”), 11. panta 1. un 3. punktā ir paredzēts:

“1. Ja atklājas, ka eksportētājs, kas pretendē uz eksporta kompensāciju, ir iesniedzis pieteikumu par lielāku kompensāciju nekā pienāktos, tad kompensācija par attiecīgo eksportu ir tā, kas piemērojama faktiski eksportētajiem produktiem un no kuras atskaitītas šādas summas:

- a) puse starpības starp to kompensāciju, par kuru tika iesniegts pieteikums, un to, kas piemērojama faktiskajam eksportam;
- b) divkārpša starpība starp to kompensāciju, par kuru tika iesniegts pieteikums un to, kas piemērojama, ja eksportētājs ar nolūku iesniedz nepatiesu informāciju.

[..]

Soda maksājumus piemēro, neierobežojot papildu soda maksājumus, kas noteikti valsts līmenī.

[..]

3. Ja kompensācija ir saņemta nepamatoti, neierobežojot pienākumu maksāt negatīvo summu, kas paredzēta 1. punkta ceturtajā daļā, saņēmējs atlīdzina nepienācīgi saņemtās kompensācijas, kas ietver jebkuru soda maksājumu, kas piemērojams saskaņā ar 1. punkta pirmo daļu [..]. [Neoficiāls tulkojums]”

11 Regulas Nr. 3665/87 18. pantā ir paredzēts:

“1. Pierādījumu, ka formalitātes laišanai brīvā apgrozībā ir nokārtotas, pēc eksportētāja izvēles, iesniedz ar vienu no šādiem dokumentiem:

a) muitas dokuments [..];

b) sertifikāts par to, ka produkti ir izkrauti un laisti brīvā apgrozībā, ko sastādījuši kāda starptautiska kontroles un uzraudzības sabiedrība, ko akreditējusi kāda dalībvalsts. Attiecīgajā sertifikātā jānorāda ievad muitas dokumenta datums un numurs.

2. Ja eksportētājs nevar saņemt dokumentu, kas izvēlēts saskaņā ar 1. punkta a) vai b) apakšpunktu, pat pēc atbilstošu pasākumu veikšanas vai arī ja pastāv šaubas par iesniegtā dokumenta autentiskumu, tad pierādījumu par to, ka ievadmuītas formali-
tātes ir nokārtotas, var iesniegt ar vienu vai vairākiem šādiem dokumentiem:

[..]

- c) izkraušanas sertifikāts, ko sastādījusi kāda starptautiska kontroles un uzraudzības sabiedrība, ko akreditējusi kāda dalībvalsts, papildus apliecinot, ka produkts ir aizvests no ostas zonas vai ka vismaz, cik tai zināms, produkts nav vēlāk iekrauts, lai to reeksportētu;

[..].”

Valsts tiesības

- ¹² Karaļa 1985. gada 4. janvāra dekrēta par sabiedrību, kuru pienākums ir izsniegt izkraušanas sertifikātu valstīs, uz kurām ir eksportētas preces kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros, akreditēšanas nosacījumiem (1985. gada 21. februāra *Moniteur belge*, 1937. lpp.) 1. panta redakcija ir šāda:

“Kopējās lauksaimniecības politikas piemērošanā kompetentie dienesti var akceptēt sertifikātus, kas apliecina, ka eksportētās preces ir izkrautas galamērķa valstī, tikai

tad, ja tos ir izsniegušas starptautiskas kontroles un uzraudzības sabiedrības, kuras ar rīkojumu ir akreditējuši ekonomikas lietu un lauksaimniecības ministri savas kompetences robežās.”

13 Šī karaļa dekrēta 2. panta 2. punktā ir paredzēts:

“Sabiedrība apņemas:

1° būt solidāri atbildīga kopā ar citām personām, kuras piedalās vai ir iesaistītas eksportā, attiecībā uz finanšu sekām, kuras izriet no tās izdotajiem sertifikātiem;

2° jebkurā laikā sniegt pieeju ierēdņiem savām ēkām [...] un ļaut šiem ierēdņiem iepazīties ar visiem dokumentiem, kuri ir saistīti ar izsniegtajiem sertifikātiem;

[..].”

14 Minētais karaļa dekrēts tika atcelts ar Karaļa 1999. gada 28. februāra dekrētu par sabiedrību, kuru pienākums ir izsniegt izkraušanas un laišanas brīvā apgrozībā sertifikātu vai izkraušanas sertifikātu valstīs, uz kurām ir eksportētas preces kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros, akreditēšanas nosacījumiem (1999. gada 22. jūnija *Moniteur belge*, 23534. lpp.).

- ¹⁵ Saskaņā ar šī karaļa dekrēta 2. panta 1. punkta 2. daļas a) apakšpunktu “[s]abiedrība apņemas a) būt solidāri atbildīga kopā ar citām personām, kuras piedalās vai ir iesaistītas eksportā, attiecībā uz finanšu sekām, kuras izriet no tās izdotajiem sertifikātiem”.

Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

- ¹⁶ 1997. gada 6. jūnijā *Firme Derwa* eksportēja uz Ēģipti 741 144 kilogramu liellopu gaļas partiju un šajā sakarā pieprasīja no *BIRB* eksporta kompensācijas. Tādējādi šim eksportētājam pēc nodrošinājuma sniegšanas avansa veidā tika izmaksāti EUR 1 407 268,90.
- ¹⁷ Lai saņemtu galīgo eksporta kompensāciju, *Firme Derwa* bija jāsniedz pierādījumi, ka attiecīgā gaļas partija ir importēta Ēģiptē. Kuģis, kas transportēja gaļas kravu, nonāca galapunktā 1997. gada 19. jūnijā. 1998. gada 10. februārī *Firme Derwa* nosūtīja *BIRB* sertifikātu, kuru 1997. gada 4. novembrī bija izsniegusi *SGS Belgium* un kurā bija apliecināts, ka Ēģiptes muitas iestādes ir atļāvušas ievest preces to laišanai brīvā apgrozībā.
- ¹⁸ 1998. gada 5. jūnijā *BIRB* atbrīvoja *Firme Derwa* iesniegto nodrošinājumu, un *Firme Derwa* saņēma galīgo eksporta kompensāciju.

- 19 Pārbaudē, ko veica Beļģijas Ekonomikas ministrijas Ekonomiskās kontroles pārvalde, tika atklāts, ka *SGS Egypt Ltd.* 1997. gada 24. septembrī *SGS Belgium* bija nosūtījusi faksu, kurā teikts, ka attiecīgās preces nevar tikt ievestas Ēģiptē šīs trešās valsts aizlieguma dēļ importēt liellopu gaļu no Beļģijas.
- 20 *BIRB* šīs pārbaudes ziņojumus pārsūtīja *SGS Belgium* 1998. gada 13. augusta, kā arī 9. un 14. oktobra vēstulēs. Ar 1999. gada 21. aprīļa vēstuli *BIRB* arī lūdza šai sabiedrībai iesniegt muitas dokumentus, pamatojoties uz kuriem minētā sabiedrība izsniedza tās 1997. gada 4. novembra sertifikātu.
- 21 Konstatējot, ka *SGS Belgium* nav izpildījusi *BIRB* noteiktās prasības, tas savā 2002. gada 5. februāra vēstulē secināja, ka preces nav importētas Ēģiptē to laišanai brīvā apgrozībā, un tādēļ saskaņā ar Regulas Nr. 3665/87 11. pantu nolēma piespriest *SGS Belgium* administratīvo sodu 200 % apmērā no summas EUR 1 407 268,90, kuru *Firme Derwa* bija nepamatoti saņēmusi, pateicoties šīs kontroles sabiedrības izdotajam sertifikātam. Turklāt *SGS Belgium* tika pieprasīts samaksāt summu minētās kompensācijas apmērā, kā arī tās palielinājumu, līdz ar ko šai sabiedrībai kopsummā bija jāmaksā EUR 4 503 260,74.
- 22 Pēc iekšējas pārbaudes 2002. gada 29. aprīļa vēstulē *SGS Belgium* atbildēja *BIRB*, ka esot atklāts, ka preces Ēģiptē tika ievestas tikai īslaicīgi, un ka beigu beigās tās esot eksportētas uz Dienvidāfriku. Tomēr citā 2002. gada 27. maija vēstulē *SGS Belgium* uzsvēra, ka nepareizie dati esot sniegti neapzināti.

- 23 Ar prasības pieteikumu, kas iesniegts 2003. gada 16. septembrī, *BIRB* lūdza *Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen* [Antverpenes pirmās instances tiesu] piespriest *SGS Belgium* samaksāt minēto administratīvo sodu. Savukārt šī sabiedrība pieprasīja pieaicināt *Firme Derwa* un *Centraal Beheer Achmea NV*, lai to atbrīvotu no atbildības.
- 24 Šī tiesa 2006. gada 13. janvārī noraidīja *BIRB* prasību kā nepamatotu, kā arī *SGS Belgium* prasību pieaicināt citus lietas dalībniekus, lai to atbrīvotu no atbildības. Minētā tiesa vispirms konstatēja, ka Regulas Nr. 2988/95 3. panta 1. punkta pirmajā daļā paredzētais četru gadu noilguma termiņš nav beidzies, jo tas ir ticis pārtraukts saskaņā ar šīs normas trešo daļu tādējādi, ka *BIRB* 2002. gada 5. februārī ir nosūtījis vēstuli, kurā tas noteica administratīvo sodu, kas piemērojams *SGS Belgium*.
- 25 Tomēr *Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen* uzskata, ka Regulas Nr. 2988/95 5. un 7. pants nav pietiekams juridiskais pamats, lai tādai sabiedrībai kā *SGS Belgium* uzliktu administratīvo sodu. Pēc šīs tiesas domām, pretēji Regulas Nr. 2988/95 3. pantam minētie panti atstāj rīcības brīvību dalībvalstīm un tajos nav paredzēts pienākums uzlikt sodu. Tādējādi Savienības likumdevējam vai valstu likumdevējiem nozaru regulējumā esot jāparedz, ka citām personām, nevis eksportētājam, kurš ir saņēmis kompensāciju, būtu jāmaksā sodi. Šiem likumdevējiem arī būtu jānosaka šie sodi. Turklāt Regulā Nr. 3665/87 neesot nevienas normas, kas ļautu eksporta dalībniekus sodīt par pārkāpumiem, ko ir pieļāvis eksportētājs.
- 26 *BIRB* par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā, cita starpā norādot, ka saskaņā ar Karaļa 1985. gada 4. janvāra dekrētu *SGS Belgium* kopā ar eksportētāju bija solidāri atbildīga par tās izsniegto sertifikātu finanšu sekām. Tā kā šī sabiedrība mākslīgi radīja nosacījumus, kas ļāva eksportētājam nepamatoti saņemt eksporta kompensāciju un kuros šis eksportētājs, *Firme Derwa*, neesot zinājis par

izdotā sertifikāta kļūdaino raksturu un nebija pieļāvis neuzmanību, *BIRB* uzskatīja, ka no šīs sabiedrības nav prasāma kompensācijas atmaksāšana, ne arī ka tai ir uzliekams administratīvs sods. Būtībā *BIRB* norādīja, ka, kaut arī Regulas Nr. 3665/87 11. panta 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunkts principā attiecas tikai uz eksportētāju, saskaņā ar Regulas Nr. 2988/95 7. pantu ir iespējams uzlikt sodu kontroles un uzraudzības sabiedrībai kā personai, kuras pienākums ir uzņemties atbildību par pārākumu šīs normas izpratnē. *BIRB* arī norādīja, ka, pat ja nebūtu konstatējams krāpniecisks nolūks, *SGS Belgium* katrā ziņā būtu jāpiespriež samaksāt vismaz Regulas Nr. 3665/87 11. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā paredzēto sodu.

²⁷ No savas puses *SGS Belgium* cita starpā apgalvoja, ka, ja tā būtu uzskatāma par atbildīgu, tad tai būtu jābūt solidarārai atbildībai kopā ar eksportētāju un apdrošinātāju, jo pieprasītās summas ir jāmaksā eksportētājam un Regulas Nr. 2988/95 7. pantā, kā arī Karaļa 1985. gada 4. janvāra dekrēta 2. panta 2. punkta 1. apakšpunktā ir paredzēta solidaritāte starp personām, kuras piedalās importā.

²⁸ Šādos apstākļos *Hof van beroep te Antwerpen* (Antverpenes apelācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību lietā un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai [...] Regulas Nr. 2988/95 5. un 7. panta noteikumiem ir tieša iedarbība dalībvalstu tiesību sistēmās un dalībvalstīm nav nekādas ricības brīvības, un valsts iestādēm nav jāveic nekādi istenošanas pasākumi?

- 2) Vai dalībvalsts, kurā ir tikusi iesniegta eksporta deklarācija šajā lietā — [Beļģijas Karaliste], akreditēta kontroles un uzraudzības sabiedrība, kura ir izsniegusi kļūdainu izkraušanas sertifikātu [...] Regulas Nr. 3665/87 18. panta 2. punkta c) apakšpunkta nozīmē, ir uzskatāma par saimnieciskās darbības subjektu Regulas Nr. 2988/95 1. panta nozīmē vai personu, kas bijusi iesaistīta pārkāpumā un kam par šo pārkāpumu jāatbild vai bija jārūpējas, lai šis pārkāpums nenotiktu, minētās regulas 7. panta nozīmē?

- 3) Vai Ekonomiskās kontroles pārvaldes izmeklēšanas ziņojuma paziņošana vai vēstule ar pieprasījumu iesniegt papildu dokumentus, lai pierādītu laišanu brīvā apgrozībā, vai paziņojums par soda uzlikšanu ir uzskatāms par izmeklēšanas un iztiesāšanas darbību Regulas Nr. 2988/95 3. panta 1. punkta trešās daļas izpratnē?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- ²⁹ Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 2988/95 5. un 7. pants ir piemērojami tādējādi, ka administratīvie sodi šīs regulas izpratnē var tikt uzlikti, pamatojoties tikai uz šīm normām.

- ³⁰ *SGS Belgium, Firme Derwa*, kā arī Austrijas valdība būtībā norāda, ka Regulas Nr. 2988/95 5. un 7. pantam nav tiešas iedarbības, jo administratīvie sodi var tikt uzlikti dažādu kategoriju personām, kuras ir iesaistītas maksājumu, kas ir saņemti no Savienības budžeta, pareizības un likumības kontroles procesā tikai tad, ja Savienības nozaru regulējums, kas nosaka sodu veidu un definē attiecīgo personu kategoriju, pārkāpuma veikšanas brīdī bija spēkā. Šajā ziņā tās norāda, ka pamata lietā aplūkotā eksporta veikšanas laikā šāds nozaru regulējums attiecībā uz kontroles un uzraudzības sabiedrībām nepastāvēja.
- ³¹ Savukārt Beļģijas valdība un Eiropas Komisija uzskata, ka, ja tāds Savienības nozares tiesību akts kā Regula Nr. 3665/87 par eksportētāju nepamatoti saņemtajām kompensācijām vēl neattiecas uz kādu personu kategoriju, tad Regulas Nr. 2988/95 5. un 7. pants, kuros vispārīgi paredzēts, ka administratīvs sods var tikt piemērots citām personām, nevis eksporta kompensāciju saņēmējam, atbilstoši LESD 288. panta 2. punktam ir tieši piemērojami.
- ³² Šajā ziņā, ņemot vērā Savienības tiesību avotos ietverto tiesību normu raksturu un to vietu tās tiesību avotu sistēmā, regulas normas ir nepastarpināti piemērojamas valstu tiesību sistēmās, neprasot valsts iestādēm īstenot piemērošanas pasākumus (skat. 1972. gada 17. maija spriedumu lietā 93/71 *Leonesio*, *Recueil*, 287. lpp., 5. punkts, un 2004. gada 24. jūnija spriedumu lietā C-278/02 *Handlbauer*, Krājums, I-6171. lpp., 25. punkts) vai neprasot Savienības likumdevējam pieņemt papildu tiesību aktus.
- ³³ Tomēr pastāv iespēja, ka dažu regulas normu īstenošanai dalībvalstīm vai Savienības likumdevējam ir jāīsteno piemērošanas pasākumi (šajā ziņā skat. 2001. gada 11. janvāra spriedumu lietā C-403/98 *Monte Arcosu*, *Recueil*, I-103. lpp., 26. punkts).

- 34 Savienības finanšu interešu aizsardzības kontekstā tas pats attiecas uz administratīvajiem sodiem, kas ir uzlikti Regulā Nr. 2988/95 paredzētajām personu kategorijām.
- 35 Attiecībā uz tišu pārkāpumu vai pārkāpumu nolaidības dēļ šīs regulas 5. pantā ir paredzēts vienīgi, ka par tiem “var” piespriest noteiktus administratīvos sodus, kas ir uzskaitīti šajā pantā, bet attiecībā uz personām, kurām var piemērot šos sodus, minētās regulas 7. pantā ir paredzēts, ka minētos sodus “var” piemērot ne tikai saimnieciskās darbības subjektiem, kas izdarījuši pārkāpumu, bet arī personām, kuras piedalījušās pārkāpuma izdarīšanā, un personām, kuru pienākums ir uzņemties atbildību par pārkāpumu vai to nepieļaut.
- 36 Tādējādi ir jākonstatē, ka šajās normās ir paredzēti tikai vispārīgi noteikumi par kontroli un sodiem Savienības finanšu interešu aizsardzības nolūkā (skat. 2008. gada 13. marta spriedumu apvienotajās lietās no C-383/06 līdz C-385/06 *Vereniging Natinaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening*, Krājums, I-1561. lpp., 39. punkts). It īpaši minētajās normās precīzi nav noteikts ne tas, kurš no Regulas Nr. 2988/95 5. pantā paredzētajiem sodiem ir jāpiemēro pārkāpuma, kas apdraud Savienības finanšu intereses, gadījumā, ne tas, kādai personu kategorijai šādā gadījumā ir uzliekams sods.
- 37 Šajā ziņā ir jāpiebilst, pirmkārt, ka no Regulas Nr. 2988/95 2. panta, it īpaši tā 3. punkta, lasot to kopā ar šīs regulas piekto un astoto apsvērumu, izriet, ka Savienības likumdevējam ir jāpieņem nozaru regulējums, kas paredz administratīvos sodus, līdzīgi tam, kāds minētās regulas pieņemšanas laikā jau pastāvēja kopējās lauksaimniecības

politikas ietvaros. Turklāt, kā tas izriet no šīs regulas septītā apsvēruma, tās mērķis ir paredzēt vispārējus noteikumus šādam nozaru regulējumam.

- ³⁸ Otrkārt, no Regulas Nr. 2988/95 2. panta 4. punkta izriet, ka pārbaužu, kā arī administratīvo pasākumu un sodu, kas ir paredzēti šajā regulā, piemērošanas kārtību regulē dalībvalstu tiesību akti, ievērojot attiecīgos Savienības tiesību aktus.
- ³⁹ Turklāt ir arī jānorāda, ka atbilstoši noziedzīgu nodarījumu un sodu tiesiskuma principam Regulas Nr. 2988/95 2. panta 2. punktā neapšaubāmi ir paredzēts, ka nav piemērojami administratīvi sodi, kas Savienības tiesību aktos nav bijuši paredzēti pirms notikušā pārkāpuma.
- ⁴⁰ Tomēr, kā tas izriet arī no LESD 325. panta, lai novērstu krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, dalībvalstīm ir pienākums veikt tādus pašus pasākumus, kādus tās veic, lai novērstu krāpšanu, kas apdraud viņu pašu finanšu intereses. Līdz ar to un ievērojot Regulas Nr. 2988/95 mērķus, ja Savienības likumdevējs nav pieņēmis nozaru regulējumu, lai aizsargātu Savienības finanšu intereses no noteiktu personu rīcības, dalībvalstīm ir tiesības saglabāt vai pieņemt normas šajā jomā un attiecībā uz šīm personām, ja tās ir nepieciešamas cīņai pret krāpšanu un ja tajās tiek ievēroti vispārīgie Savienības tiesību, tostarp, samērīguma princips, kā arī vispārējie noteikumi, kas ir paredzēti minētajā regulā, un iespējamais pastāvošais Savienības nozaru regulējums, kas attiecas uz citām personām.

41 Ir jāuzsver, ka, ja Savienības tiesiskajā regulējumā nav paredzēta neviena speciālā norma, kurā būtu paredzēts sods par tās pārkāpšanu, vai ja šādā regulējumā paredzēts, ka Savienības tiesību pārkāpuma gadījumā var tikt piemēroti noteikti sodi, bet nav izsmēļoši noteikti sodi, kādus var uzlikt dalībvalstis, LES 4. panta 3. punkts liek dalībvalstīm veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek sodīta rīcība, kas apdraud Savienības finanšu intereses (šajā ziņā skat. 1989. gada 21. septembra spriedumu lietā 68/88 Komisija/Grieķija, *Recueil*, 2965. lpp., 23. punkts, kā arī 1999. gada 8. jūlija spriedumu lietā C-186/98 *Nunes un de Matos*, *Recueil*, I-4883. lpp., 12. un 14. punkts).

42 Turklāt LESD 325. panta, kurā gan Savienībai, gan tās dalībvalstīm paredzēts pienākums cīnīties pret krāpšanu un pārkāpumiem, kas apdraud Savienības finanšu intereses, mērķiem neatbilstu dalībvalstu rīcības ierobežošana attiecībā uz kādu personu kategoriju, par kuru Savienības līmenī vēl nav pieņemts nozares regulējums. Lai Savienības finanšu interešu aizsardzība tiktu veikta efektīvi, ir būtiski, lai krāpšanas un citu pārkāpumu novēršana un apkarošana notiktu līmenī, kurā šīs intereses šī parādība varētu skart, it īpaši tādēļ, ka šādi apkarotās parādībās vienlaicīgi ir iesaistītas personas, kuras darbojas dažādos līmeņos (šajā ziņā skat. 2003. gada 10. jūlija spriedumu lietā C-15/00 Komisija/EIB, *Recueil*, I-7281. lpp., 135. punkts). Turklāt ir jānorāda, ka tas tā ir attiecībā uz kontroles un uzraudzības sabiedrībām saistībā ar eksporta kompensāciju izmaksāšanas pareizību.

43 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 2988/95 5. un 7. pants nav piemērojami tā, ka administratīvs sods var tikt uzlikts, pamatojoties tikai uz šīm normām, jo, lai Savienības finanšu interešu aizsardzības kontekstā administratīvu sodu piemērotu kādai personu kategorijai, ir vajadzīgs, lai pirms pieļautā pārkāpuma Savienības likumdevējs būtu pieņēmis nozares regulējumu, kurā būtu noteikts šis sods un nosacījumi tā piemērošanai šai personu kategorijai, vai arī vajadzības gadījumā, ja šāds regulējums nav vēl pieņemts Savienības līmenī,

lai tās dalībvalsts, kurā ir pieļauts šis pārkāpums, tiesībās būtu paredzēta administratīvā soda piemērošana minētajai personu kategorijai.

Par otro jautājumu

⁴⁴ Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai tādos apstākļos kā pamata lietā aplūkoti, kad Savienības nozares regulējums vēl nav paredzējis dalībvalstīm pienākumu noteikt efektīvus sodus gadījumos, kad speciāla dalībvalsts akreditēta starptautiska kontroles un uzraudzības sabiedrība ir izsniegusi kļūdainus sertifikātus, Regulas Nr. 2988/95 7. pantam pretrunā ir tas, ka dalībvalstis, pamatojoties uz valsts pasākumiem, piemēro šai sabiedrībai sodu kā personai, kura ir “piedalījusies pārkāpuma izdarīšanā”, vai kā personai, kuras pienākums ir “uzņemties atbildību par pārkāpumu” vai arī kuras pienākums ir “to nepieļaut” šīs normas izpratnē.

⁴⁵ Šajā ziņā ir jānorāda, ka, izsniedzot kļūdainu izkraušanas un laišanas brīvā apgrozībā sertifikātu Regulas Nr. 3665/87 18. panta izpratnē, kas ļauj eksportētājam nepamatoti saņemt eksporta kompensāciju, dalībvalsts akreditēta starptautiska kontroles un uzraudzības sabiedrība var tikt uzskatīta par personu, kura ir “piedalījusies pārkāpuma izdarīšanā” Regulas Nr. 2988/95 7. panta izpratnē un kurai tādēļ var piemērot administratīvus pasākumus un sodus šīs regulas izpratnē. Šādu sabiedrību var arī uzskatīt par personu, kuras pienākums ir uzņemties atbildību par pārkāpumu šīs normas

izpratnē, ja valsts tiesībās paredzēta šīs sabiedrības atbildība par tās izsniegto sertifikātu radītajām finanšu sekām.

- ⁴⁶ Tomēr, kā tika konstatēts šī sprieduma 43. punktā, lai piemērotu šādu sodu, ir nepieciešams, lai Savienības nozares regulējums vai, nepastāvot šādam regulējumam, valsts regulējums paredzētu administratīvā soda piemērošanu šai personu kategorijai.
- ⁴⁷ Pamata lietā aplūkotā importa laikā Savienības tiesībās nebija tāda nozares regulējuma Regulas Nr. 2988/95 izpratnē, kurā īpaši būtu paredzēts sods, kas būtu piemērojams par Savienības finanšu interešu apdraudējumu, kas izriet no šādu kontroles un uzraudzības sabiedrību izsniegtajiem kļūdainajiem izkraušanas un laišanas apgrozībā sertifikātiem.
- ⁴⁸ Tikai pēc Komisijas 2002. gada 11. jūlija Regulas (EK) Nr. 1253/2002, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 800/1999, ar ko nosaka kopējus sīki izstrādātus noteikumus eksporta kompensāciju sistēmas piemērošanai lauksaimniecības produktiem (OV L 183, 12. lpp.), pieņemšanas jaunajā šīs pēdējās regulas 16.c pantā ir paredzēts, ka “Uzraudzības aģentūras apstiprinātājas dalībvalstis paredz efektīvu sankciju sistēmu, ja apstiprinātā uzraudzības aģentūra izsniedz viltotu sertifikātu [dalībvalstis, kuras ir akreditējušas uzraudzītājas sabiedrības, paredz efektīvu sodu sistēmu, ja akreditētā uzraudzītāja sabiedrība ir izsniegusi kļūdainu sertifikātu]”.
- ⁴⁹ Savukārt Regulas Nr. 3665/87 11. panta bija paredzēti precīzi noteikumi par nepamatotu eksporta kompensāciju atgūšanu no eksportētāja, kopā ar soda piemērošanu, tostarp tad, kad eksportētājs ir saņēmis šādu nepamatotu priekšrocību, ar nolūku sniegtot nepatiesu informāciju, kā arī papildu sodus, kurus var paredzēt valsts

tiesībās. Līdz ar to pamata lietā rodas jautājums, vai valsts iestādes varēja atteikties no kompensācijas atgūšanas no eksportētāja un soda piemērošanas tam, izvēloties vērsties pie kontroles un uzraudzības sabiedrības, kura saskaņā ar valsts tiesībām ir solidāri atbildīga par tās izsniegto sertifikātu radītajām finanšu sekām.

50 Attiecībā uz palīdzību, kas ir izmaksāta no Savienības budžeta struktūrfondu un kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros, Tiesa jau ir konstatējusi, ka jebkāda dalībvalsts rīcības brīvības izmantošana attiecībā uz iespēju prasīt vai neprasīt tādu palīdzības atmaksu, kas piešķirta nepamatoti vai prettiesiski, būtu pretrunā piemērojamajos Savienības tiesību aktos noteiktajam valstu iestāžu pienākumam atgūt nepamatoti vai nepareizi izmaksātos līdzekļus (šajā ziņā skat. 1983. gada 21. septembra spriedumu apvienotajās lietās no 205/82 līdz 215/82 *Deutsche Milchkontor u.c., Recueil*, 2633. lpp., 22. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Vereniging Nationaal Overlegorgaan Sociale Werkvoorziening*, 38. punkts).

51 Tas pats principā attiecas uz dalībvalstu pienākumu atgūt no eksportētājiem nepamatoti saņemtās eksporta kompensācijas, kas ir paredzēts Regulas Nr. 3665/87 11. pantā, un tam pievienoto sodu, kas ir paredzēts tā paša panta 1. punkta pirmās daļas a) vai b) apakšpunktā, kā arī papildu sodus, kurus var paredzēt valsts tiesības.

52 Bez šaubām, pirms Regulas Nr. 1253/2002 stāšanās spēkā dalībvalstīm nebija pienākuma paredzēt sodu kontroles un uzraudzības sabiedrībai, kura ir izsniegusi kļūdainu sertifikātu, ja eksportētājs bija nepamatoti saņēmis eksporta kompensācijas. Tomēr, kā tas tika konstatēts šī sprieduma 40. punktā, šis apstāklis nenozīmē, ka Savienības finanšu interešu aizsardzības kontekstā dalībvalstis nedrīkst saglabāt vai pieņemt valsts tiesību normas, kas paredz administratīvo sodu piemērošanu šai personu kategorijai, kurai Savienības likumdevējs ir uzticējis pienākumu sadarboties eksporta darbību,

par kurām no Savienības budžeta tiek piešķirtas kompensācijas, norises pareizības pārbaudīšanā. Vēl jo vairāk, šādi pasākumi tikai priekšlaicīgi ieviestu pienākumu, kurš šobrīd minētajām valstīm ir uzlikts Komisijas 1999. gada 15. aprīļa Regulas (EK) Nr. 800/1999, ar ko nosaka kopējus sīki izstrādātus noteikumus eksporta kompensāciju sistēmas piemērošanai lauksaimniecības produktiem (OV L 102, 11. lpp.), kas grozīta ar Regulu Nr. 1253/2002, 16.c pantā.

- 53 No tā izriet, ka tādos apstākļos kā pamata lietā esošie un, ja iesniedzējtiesa konstatē Karaļa 1985. gada 4. janvāra dekrēta, kas ir minēts tās lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, piemērošanu, nepastāvot Savienības nozares regulējumam, kas ir piemērojams *ratione temporis* kontroles un uzraudzības sabiedrībām, dalībvalstis varēja paredzēt šāda veida sabiedrību solidāru atbildību kopā ar eksportētāju kā personām, kuras ir piedalījušās pārkāpuma izdarīšanā, vai kā personām, kuru pienākums ir uzņemties atbildību par pārkāpumu, par finanšu sekām, ko radījuši to izsniegtie izkraušanas un laišanas brīvā apgrozībā sertifikāti, kas ļāvuši šim eksportētājam nepamatoti saņemt eksporta kompensācijas, nodarot kaitējumu Savienības budžetam.

- 54 Tomēr pamata lietā izskatās, ka valsts iestādes vēlas, pirmkārt, atgūt nepamatoti izmaksāto kompensāciju no *SGS Belgium* un, otrkārt, piemērot šai kontroles un uzraudzības sabiedrībai administratīvos sodus, kas ir paredzēti Regulas Nr. 3665/87 11. panta 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunktā un kas parasti tiek piemēroti eksportētājam, atsaucoties uz Regulas Nr. 2988/95 7. panta tiešo iedarbību un valsts tiesībās pastāvošo šīs sabiedrības solidāro atbildību kopā ar eksportētāju. It īpaši *BIRB* uzskata, ka apstāklis, ka attiecīgā kontroles un uzraudzības sabiedrība pamata lietā ar nolūku ir izsniegusi kļūdainu sertifikātu, ļauj uzskatīt, ka ir iestājies

Regulas Nr. 3665/87 11. panta 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunktā paredzētais nosacījums. Tomēr pakārtoti *BIRB* arī apgalvo iesniedzējtiesā, ka, ja nav konstatējams krāpniecisks nolūks, *SGS Belgium* būtu jāpiemēro šīs regulas 11. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā paredzētais sods.

55 Kā tas ir konstatēts šī sprieduma 51. punktā, šajā ziņā nepamatoti saņemtas kompensācijas atgūšana ir jāveic no eksportētāja, kurš ir saņēmis šo kompensāciju.

56 Attiecībā uz minētās regulas 11. panta 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunktā paredzētā soda piemērošanu ir jānorāda, ka to var piemērot tikai tad, ja “eksportētājs ar nolūku iesniedz nepatiesu informāciju”. Līdz ar to Savienības likumdevējs ir skaidri paredzējis, ka šis piemērošanas nosacījums ir izpildāms tikai attiecībā uz eksportētāju.

57 Šādos apstākļos, ja pamata lietā atklājas, ka eksportētājs nav zinājis par laišanas brīvā apgrozībā sertifikāta, kuru ar nolūku ir izsniegusi kontroles un uzraudzības sabiedrība, kļūdaino raksturu, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, tad nav uzskatāms, ka šis eksportētājs ir ar nolūku iesniedzis nepatiesu informāciju Regulas Nr. 3665/87 11. panta 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta izpratnē; līdz ar to šajā normā paredzētais sods nav piemērojams ne eksportētājam, ne, piemērojot valsts tiesībās paredzēto solidarās atbildības noteikumu, minētajai kontroles un uzraudzības sabiedrībai.

- 58 Savukārt šādā gadījumā varētu tikt piemērots Regulas Nr. 3665/87 11. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā paredzētais sods. Tas ir piemērojams pat tad, ja eksportētājs nav veicis pārkāpumu (skat. 2008. gada 24. aprīļa spriedumu lietā C-143/07 *AOB Reuter*, Krājums, I-3171. lpp., 17. punkts).
- 59 Šajā ziņā, pirmkārt, šādu sodu principā var piemērot tikai tādiem saimnieciskās darbības subjektiem, kuri ir pieprasījuši eksporta kompensāciju izmaksāšanu, ja izrādās, ka to sniegtā informācija, pamatojot savu pieprasījumu, ir nepatiesa. Otrkārt, tā kā pastāv reāls risks, ka eksportētājs, kurš visbiežāk ir pēdējais posms preču pirkuma līgumu ķēdē, lai tās pārdotu tālāk, var izvairīties no atbildības, kas ir saistīta ar tā deklarācijas neatbilstību saistībā ar kļūdas, nolaidības vai iepriekšējas krāpšanas iespējamību līgumu ķēdē, Regulas Nr. 3665/87 11. pants to padara atbildīgu par savas deklarācijas pareizību, pretējā gadījumā paredzot sodus (šajā ziņā skat. 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-210/00 *Kāserei Champignon Hofmeister*, *Recueil*, I-6453. lpp., 42., 61. un 62. punkts). Šis eksportētājs var brīvi izvēlēties savus darījumu partnerus, un tam ir pienācīgi jānodrošinās, vai nu iekļaujot līgumos, kurus tie noslēdz, attiecīgus noteikumus vai noslēdzot speciālu apdrošināšanas līgumu (iepriekš minētais spriedums lietā *AOB Reuter*, 36. punkts).
- 60 Tomēr gadījumā, kad eksportētājs saņem eksporta kompensāciju, pateicoties sertifikātam par laišanu brīvā apgrozībā, kas saskaņā ar Savienības tiesībām ir jāizsniedz speciālai starptautiskai kontroles un uzraudzības sabiedrībai, un kad izrādās, ka, šim eksportētājam nezinot, šī sabiedrība ir izdevusi kļūdainu sertifikātu, ļaujot apdrošinātājam, kurš sedz ar eksportu saistītos riskus, neatlīdzināt zaudējumus, kas ir saistīti ar šī darījuma neizdošanos, Regulas Nr. 3665/87 11. pantam nav pretrunā tas, ka, piemērojot valsts tiesību normu, kurā paredzēta speciālas starptautiskas kontroles un uzraudzības sabiedrības solidāra atbildība par finanšu sekām, kas izriet no tās izdotajiem sertifikātiem, valsts iestāde nolemj no šīs sabiedrības atgūt summas, kas

izriet no šī panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā paredzētā soda piemērošanas eksportētājam.

⁶¹ Tomēr ir jānorāda, ka sodu, pat tādu, kuram nav kriminālsoda raksturs, var piemērot tikai tad, ja tas balstās uz skaidru un nepārprotamu juridisko pamatu (skat. 2000. gada 14. decembra spriedumu lietā *C-110/99 Emsland-Stärke, Recueil*, I-11569. lpp., 56. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *Käserei Champignon Hofmeister*, 52. punkts, kā arī 2006. gada 6. aprīļa spriedumu lietā *C-274/04 ED & F Man Sugar*, Krājums, I-3269. lpp., 15. punkts).

⁶² Ņemot vērā iepriekš minēto, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka tādos apstākļos kā pamata lietā aplūkoti, kad Savienības nozares regulējums vēl neparedzēja dalībvalstīm pienākumu paredzēt efektīvus sodus gadījumos, kad speciāla dalībvalsts akreditēta starptautiska kontroles un uzraudzības sabiedrība ir izsniegusi kļūdainus sertifikātus, Regulas Nr. 2988/95 7. pantam nav pretrunā tas, ka dalībvalstis piemēro šai sabiedrībai sodu kā personai, kura ir “piedalījusies pārkāpuma izdarīšanā”, vai kā personai, kuras pienākums “ir uzņemties atbildību” šīs normas izpratnē, ar nosacījumu, ka šāda soda piemērošana balstās uz skaidru un nepārprotamu juridisko pamatu, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par trešo jautājumu

⁶³ Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai izmeklēšanas ziņojuma, kurā ir norādīti eksporta laikā pieļautie pārkāpumi, nodošana speciālai starptautiskai

kontroles un uzraudzības sabiedrībai, kura saistībā ar eksportu ir izsniegusi sertifikātu par laišanu brīvā apgrozībā, pieprasījuma iesniegt papildu dokumentus nodošana šai sabiedrībai, lai būtu iespējams kontrolēt laišanas brīvā apgrozībā patiesos apstākļus, kā arī ierakstītas vēstules, ar kuru minētajai sabiedrībai tiek piemērots sods par dalību pārkāpuma veikšanā, nosūtīšana ir uzskatāmi par lēmumiem, kas attiecas uz pārkāpumu izmeklēšanu vai iztiesāšanu un kuri konkrētajām personām darīti zināmi, Regulas Nr. 2988/95 3. panta 1. punkta trešās daļas izpratnē.

- ⁶⁴ Pamata lietas apstākļu kontekstā ir jānorāda, ka, tā kā nepastāv Savienības nozares regulējums, kas paredz noilgumu soda piemērošanā speciālām starptautiskām kontroles un uzraudzības sabiedrībām, kuras ir piedalījušās pārkāpumā, kas apdraud Savienības finanšu intereses, Regulas Nr. 3665/87 11. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā paredzētā soda piemērošana šādai sabiedrībai, pamatojoties uz valsts tiesību normu, kurā paredzēta šīs sabiedrības solidāra atbildība kopā ar eksportētāju, ietilpst dalībvalstu kompetencē un izvēles brīvībā to politikas cīņai pret krāpšanu ietvaros. Tomēr šādā gadījumā dalībvalstīm ir jāievēro Savienības tiesību vispārējie principi, kā arī vispārējie noteikumi, kas ir paredzēti Regulā Nr. 2988/95 un Savienības nozaru regulējumos, kas ir piemērojami citām personām.

- ⁶⁵ Tādējādi ir jākonstatē, ka valsts iestāžu rīcība ietilpst Regulas Nr. 2988/95 piemērošanas jomā, kad tā nolemj piemērot šādu sodu kontroles un uzraudzības sabiedrībai, pamatojoties uz valsts tiesību normu, kurā paredzēta šīs sabiedrības solidāra atbildība kopā ar eksportētāju.

- ⁶⁶ Tā kā normas attiecībā uz nepamatoti saņemtu eksporta kompensāciju atgūšanas prasījumu noilgumu Regulā Nr. 3665/87 nav paredzētas, ir jāatsaucas uz Regulas

Nr. 2988/95 3. panta 1. punkta pirmo daļu (2009. gada 15. janvāra spriedums lietā C-281/07 *Bayerische Hypotheken- und Vereinsbank*, Krājums, I-91. lpp., 16. punkts), jo šī norma ir tieši piemērojama dalībvalstīs, tostarp lauksaimniecības produktu eksporta kompensāciju jomā, ja nepastāv Kopienas nozaru noteikumi, kas paredz isāku termiņu, bet ne mazāku par trim gadiem, vai ja nepastāv valsts tiesību akti, kas nosaka ilgāku noilguma termiņu (iepriekš minētais spriedums lietā *Handlbauer*, 35. punkts).

⁶⁷ Saskaņā ar Regulas Nr. 2988/95 3. panta 1. punkta trešo daļu noilguma termiņu pārtrauc kompetento iestāžu lēmumi, kas attiecas uz pārkāpumu izmeklēšanu vai iztiesāšanu un kuri konkrētajām personām darīti zināmi. Turklāt noilguma termiņš pēc katra pārtraukuma atsākas.

⁶⁸ Noilguma termiņi kopumā nodrošina tiesisko drošību. Šī funkcija nebūtu pilnībā izpildīta, ja jebkuras valsts iestādes pārbaude, nepastāvot aizdomām par pārkāpumiem, kas skar ar pietiekamu precizitāti noteiktas darbības, varētu pārtraukt Regulas Nr. 2988/95 3. panta 1. punktā noteikto noilguma termiņu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Handlbauer*, 40. punkts).

⁶⁹ Tomēr, kad valsts iestādes nodod kādai personai ziņojumus, kuros ir norādīts pārkāpums, kurā tā ir piedalījies saistībā ar konkrētu eksporta darbību, pieprasa no šīs personas papildu informāciju par šo darbību vai arī tai piemēro sodu par šo darbību,

tās pieņem pietiekami precīzus lēmumus, kas attiecas uz pārkāpumu izmeklēšanu vai iztiesāšanu Regulas Nr. 2988/95 3. panta 1. punkta trešās daļas izpratnē.

- ⁷⁰ Līdz ar to uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka tādos apstākļos kā pamata lietā esošie izmeklēšanas ziņojuma, kurā ir norādīti konkrētas eksporta darbības laikā pieļautie pārkāpumi, nodošana speciālai starptautiskai kontroles un uzraudzības sabiedrībai, kura saistībā ar šo eksportu ir izsniegusi sertifikātu par laišanu brīvā apgrozībā, pieprasījuma iesniegt papildu dokumentus nodošana šai sabiedrībai, lai būtu iespējams kontrolēt laišanas brīvā apgrozībā patiesos apstākļus, kā arī ierakstītas vēstules, ar kuru minētajai sabiedrībai tiek piemērots sods par dalību pārkāpuma veikšanā Regulas Nr. 2988/95 1. panta 2. punkta izpratnē, nosūtīšana ir uzskatāmi par pietiekami precīziem lēmumiem, kas attiecas uz pārkāpumu izmeklēšanu vai iztiesāšanu un kuri konkrētajām personām darīti zināmi, un tādējādi tie pārtrauc noilguma termiņu minētās regulas 3. panta 1. punkta trešās daļas izpratnē.

Par tiesāšanās izdevumiem

- ⁷¹ Attiecībā uz pamata lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

- 1) Padomes 1995. gada 18. decembra Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību 5. un 7. pants nav piemērojami tā, ka administratīvs sods var tikt uzlikts, pamatojoties tikai uz šīm normām, jo, lai Savienības finanšu interešu aizsardzības kontekstā administratīvu sodu piemērotu kādai personu kategorijai, ir vajadzīgs, lai pirms pieļautā pārkāpuma Savienības likumdevējs būtu pieņēmis nozares regulējumu, kurā būtu noteikts šis sods un nosacījumi tā piemērošanai šai personu kategorijai, vai arī vajadzības gadījumā, ja šāds regulējums nav vēl pieņemts Savienības līmenī, lai tās dalībvalsts, kurā ir pieļauts šis pārkāpums, tiesībās būtu paredzēta administratīvā soda piemērošana minētajai personu kategorijai;
- 2) tādos apstākļos kā pamata lietā aplūkotie, kad Savienības nozares regulējums vēl neparedzēja dalībvalstīm pienākumu paredzēt efektīvus sodus gadījumos, kad speciāla dalībvalsts akreditēta starptautiska kontroles un uzraudzības sabiedrība ir izsniegusi kļūdainus sertifikātus, Regulas Nr. 2988/95 7. pantam nav pretrunā tas, ka dalībvalstis piemēro šai sabiedrībai sodu kā personai, kura ir “piedalījusies pārkāpuma izdarīšanā”, vai kā personai, kuras pienākums “ir uzņemties atbildību” šīs normas izpratnē, ar nosacījumu, ka šāda soda piemērošana balstās uz skaidru un nepārprotamu juridisko pamatu, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai;
- 3) tādos apstākļos kā pamata lietā esošie izmeklēšanas ziņojuma, kurā ir norādīti konkrētas eksporta darbības laikā pieļautie pārkāpumi, nodošana

speciālai starptautiskai kontroles un uzraudzības sabiedrībai, kura saistībā ar šo eksportu ir izsniegusi sertifikātu par laišanu brīvā apgrozībā, pieprasījuma iesniegt papildu dokumentus nodošana šai sabiedrībai, lai būtu iespējams kontrolēt laišanas brīvā apgrozībā patiesos apstākļus, kā arī ierakstītas vēstules, ar kuru minētajai sabiedrībai tiek piemērots sods par dalību pārkāpuma veikšanā Regulas Nr. 2988/95 1. panta 2. punkta izpratnē, nosūtīšana ir uzskatāmi par pietiekami precīziem lēmumiem, kas attiecas uz pārkāpumu izmeklēšanu vai iztiesāšanu un kuri konkrētajām personām darīti zināmi, un tādējādi tie pārtrauc noilguma termiņu minētās regulas 3. panta 1. punkta trešās daļas izpratnē.

[Paraksti]